

Field : Education

Type : Research Article

Received:26.05.2018 - *Corrected*:----- - *Accepted*:05.07.2018

Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi¹

Murat KUL, Mutlu TÜRKMEN, Gürkan ELÇİ

Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bartın, TÜRKİYE

E-Posta: muratkul61@gmail.com

Öz

Araştırmanın amacı, Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş ders kitaplarının içerik ve kapsam yönünden ele alınarak değerlendirilmesidir. Araştırmacı tarafından hazırlanan içerik ve kapsamını incelemeye yönelik form oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında 9 adet yerli, 14 adet yabancı literatürden toplam 23 adet kitabın içeriklerine bağlı olarak hazırlanan form doğrultusunda, spor bilimlerinde uzman akademisyenler tarafından değerlendirme yapmaları istenmiştir. Betimsel istatistik yöntemleri ile analiz edilen veriler doğrultusunda, “Araştırma Teknikleri ve İstatistik”, “İletişim Becerileri”, “Sosyal Beceri Öğrenimi” ve “Rekreasyon” konu başlıklarında kavramsal olarak eksikliklerin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ders kitaplarında yararlanılan kaynakların da güncel kaynaklardan faydalanılmadığını tespit edilmiştir. Yazımsal kaynaklarda bu araştırmanın sonuçları dikkate alınarak gerekli geliştirmeler yapılması ve düzeltmelere gidilmesinin önemi öğrencilerin çok yönlü gelişimleri açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor, ders kitabı, spor bilimleri

¹ Bu araştırma, Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenmiştir. (Proje no: 2014-SOS-A-005)

Evaluation of the Introduction to Physical Education and Sports Science Textbooks

Abstract

The aim of the research is to evaluate the textbooks of Physical Education and Sports Science in terms of content and scope. A review form was prepared to examine the content and content prepared by the researcher. Within the scope of the research, it is required to make evaluation by expert academicians in sport sciences in the form of form prepared according to the contents of 23 books from 9 domestic and 14 foreign literatures. It has been determined that there are conceptual deficiencies in the topics of "Research Techniques and Statistics", "Communication Skills", "Social Skill Learning" and "Recreation" in the direction of data analyzed with descriptive statistics methods. It has also been determined that the resources used in textbooks do not benefit from current sources. Taking into consideration the results of this research in literary sources, the importance of making necessary improvements and correcting them is crucial for the multifaceted development of the students.

Keywords: Physical education and sport, textbook, sport sciences

Giriş

Ders kitaplarının, dersin süreç içinde gelişmesinde; bilgi, uygulamaya ve yaşama dönük açılımında rol oynayan temel unsurlardan biridir. Hazırlanma süreçlerinde ve düzenlenme aşamalarında denetimlilik ilkesi, olgunlaşma ve geliştirilme aşamalarında geçirdikleri süreçlerin fazla olması, özenli çalışma gerektirmesi nitelikleri açısından emek ve işlevsel değeri yüksek, kalıcı birer ürün olma özelliğini taşıdıkları söylenebilir (Güçlü ve ark., 2001).

Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin temeline ilişkin kullanılacak ders kitaplarının öncelikli amacı spor kültürünü oluşturmak ve öğrenim hayatları boyunca alacakları derslere temel olacak konuların genel ifadelerle aktarılmasını sağlamaktır. Bu derslerde multidisipliner bir alan olan spor bilimlerine ait temel kavramları ve araştırma alanlarını tartışmaya açmaya yönelik olarak dizayn edilmesi önemlidir. Etkileşimli bir sınıf ortamında beden eğitimi ve spor bilimleri ile ilişkili konuları tartışmaları için öğrencilere fırsatlar sunulması verimli sonuçlar elde edebilmek adına önemlidir. Beden eğitimi ve spor alanındaki güncel olaylar ve çağın hastalığı olarak kabul edilen obezite ve özellikle gelişmiş ülkelerdeki hareket azlığı gibi sorunlar hakkında farkındalık toplum olarak aktif yaşam tarzının benimsenmesi gibi konuların işleniyor olması önem teşkil etmektedir. Bu derslerin içeriği olarak spor felsefesi, spor tarihi, Olimpiyatlar, spor endüstrisi, spor yönetimi, rekreasyon, sağlık, yaşam boyu spor, spor pazarındaki kariyer alanları, spor pedagojisi ve sporun geleceği gibi konulardan bir çok farklı kaynaktan işleniyor olması öğrencilerin çok yönlü öğrenimleri açısından önemlidir. Araştırmamızın amacına yönelik belirlenen konu içeriğine bağlı olarak bu dersler kapsamında işlenen kitapların içeriklerinin incelenmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Son on yıldır, beden eğitimi ve spor bilimleri programlarında önemli değişiklikler gözlenmektedir. Bunun temel nedeni insanların yaşamdan beklentilerindeki değişikliklere paralel olarak eğitim anlayışlarında ortaya çıkan değişikliklerdir. Dolayısıyla toplumların değişen ihtiyaçları, konu alanlarındaki ve teknolojiye bağlı değişimler ve gelişmeler, eğitim programlarının ve öğretmen yetiştirme sistemlerinin de sürekli gözden geçirilip yenilenmesini kaçınılmaz kılmaktadır (Aksu, 2005). Bununla birlikte, iletişim ve bilgi teknolojilerindeki gelişim ve değişimler de spor bilimleri programlarının değişmesi sonucunu doğurmaktadır. Yaşanan gelişme ve değişimlerle spor bilimlerinde aktif görev alan bireylerin işleri ve sorumlulukları da değişerek görev alanı genişlemektedir. Artık bilgiyi sağlayan veya beceri modelini sunan kişi değil, hem öğrenme çevresi hem de öğrencilerin ve sporcuların öğrenme süreçlerini kolaylaştıran bir role sahiptir. Yeni anlayışa göre öğretmen veya antrenör, öğrenmeyi ve öğrenme yollarını kılavuzlayan, öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, öğretim programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğretimin hem de öğrencinin değerlendirmesini yapan kişidir (Beydoğan, 2002; Bircan, 2003; Kavcar, 2003; Sönmez, 2003; Oddens, 2004 YÖK, 1998;).

Bu doğrultuda son yıllarda ülkemizde spor bilimleri alanında öğretmen ve antrenör yetiştirme programları değişikliğe uğramış, başta ders isimleri ve içeriklerinin değiştirilmesi olmak üzere seçmeli dersler ve mesleki uygulama dersleri programa eklenerek merkezi bir sistem oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu sistem içerisinde, öğretmen ve antrenör yetiştirme programlarındaki derslerde kaynak olarak ele alınan kitapların genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi adı altında toplanan ve spor bilimlerinde genel kültür ve alan bilgisi her meslek grubu için gerekli olmasına rağmen, öğretmenlik meslek bilgisi sadece öğretici ve eğitici sıfatını kazanan alanlar için gerekli ve zorunlu olmaktadır. Antrenör adayları için ise bunların yanında spor kültürü ve branşlara özgü değer ve kazanımların da vurgulanıyor olması önem teşkil etmektedir. (Tepecik, 2002).

Ülkemizde, okullarda beden eğitimi dersinin etkili işlenebilmesi için ve gerek bireysel gerekse takım sporlarında daha üstün başarılar elde edebilmemiz için, spor bilimlerinde lisans öğretim programındaki mesleki yaşantılarında kuram ve uygulamaya yönelik bilgi ve alan deneyimine sahip olmasını amaçlayan ders ve kitaplarının değerlendirilmesine ilişkin alanda yapılmış çalışma sayısı oldukça azdır. Oysaki spor bilimlerinde mesleki yaşantılarına ne ölçüde yansıdığına incelenmesi ve değerlendirilmesi gereklidir. Beden eğitimi ve spor bilimlerinde temel nitelikte ele alınan ders kitaplarının ve kaynaklarına ilişkin görüşlerinin alınması, programların iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, Spor Bilimleri alanında uzman olan bireylerin beden eğitimi ve spor bilimleri lisans programlarında kullanılan kaynakların yeterliliğine ilişkin görüşleri bu çalışma kapsamında ele alınmıştır.

Yöntem

Proje kapsamında Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri alanında uzman 6 kişiye Tablo 1'deki "Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri'ne Giriş" ders kitaplarının basım yılları 2000 ile 2014 yılları arasında olan toplam 23 kitap incelenmesi yapılmıştır.

Tablo 1. Araştırmada İncelenen Kitapların Listesi

Kitabın Adı	Yazarı	Basım Yılı
Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş	Rasim Kale, Engin Erşen	2003
Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü	H. Murat Şahin	2004
Spor Bilimlerine Giriş Anadolu Üniversitesi	Açık Öğretim Fakültesi	2012
Beden Eğitimi ve Spor Uygulamalarında Teorik Temel Bilgiler	Hasan Selçuk	2010
Beden Eğitimi ve Spor Bilimi	Ali Niyazi İnal	2013
Spor Eğitiminin Temelleri	Gıyasettin Demirhan	2010
Beden Eğitimi ve Spor'da Temel İlkeler	Faruk Yamaner	2001
Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminde Öğrenme ve Öğretimin Temelleri	İsmail Topkaya	2011
Physical Activities For Improving Children's Learning And Behavior	B.Cheatum, A.Hammond	2000
Physical Activity And Mental Health	Angela Clow, Sarah Edmunds	2014
Exercise And Sport Science	W.E.Garrett, D.T.Kirkendall	2000
Studying Sports Science	Elaine Rose	2000
Sports Science	Andrew Solway	2009
Introduction To Teaching Physical Education: Principles and Strategies	Jane M. Shimon	2011
Complete Guide To Sport Education	D.Siedentop, ve ark.	2011
Sport And Physical Education : The Key Concepts	T.Chandler, ve ark.	2007

Spor Bilimlerine Giriş	Spor Yayınevi ve Kitapevi	2011
Foundations of Physical Education, Exercise Science, and Sport	McGraw-Hill	2003
Physical Education, Exercise And Sport Science In a Changing Society	Jones & Bartlett Publishers	2013
A History and Philosophy of Sport and Physical Education	McGraw-Hill	2002
Introduction to Physical Education, Fitness, and Sport	McGraw-Hill Education	2012
Adapted Physical Education and Sport	Human Kinetics	2011
Introduction to Physical Education, Exercise Science, and Sport Studies	McGraw Hill Education	2013

İnceleme sürecinde araştırmacı tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri’ne Giriş Ders Kitaplarının İnceleme Formu” kullanılmıştır. Formun güvenilirlik analizi yapılmış ve iç tutarlık katsayısı .90 olarak tespit edilmiştir. Formda “Hiç yeterli değil=1”, “Çok az yeterli=2”, “Kısmen yeterli=3”, “Büyük oranda yeterli=4” ve “Tamamen yeterli=5” şeklinde derecelendirme yapılmıştır. “Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri’ne Giriş” ders kitaplarına ilişkin verilerin analizi, SPSS programıyla yapılmıştır.

Bulgular

Proje kapsamında 23 kitabın incelenme sürecinde uzman kişilerin göndermiş olduğu formlar doğrultusunda frekans ve yüzde hesaplamaları ile çözümlenmeler yapılmıştır.

Ders kitaplarında içerik olarak işlenen konular incelendiğinde, “Araştırma Teknikleri ve İstatistik” konusunda herhangi bir içeriğe rastlanmadığı en yüksek yüzdeye sahip olan madde olarak tespit edilmiştir. “Araştırma Teknikleri” ders içeriğinin, verilen bir konuda rapor hazırlayabilmeyi hedefleyen bir konu olmasının spor bilimlerinde aktif olarak görev yapanlar açısından daha yararlı olacağı düşünülebilir. Bu nedenle, rapor hazırlama teknikleri ve uygulamasını amaçlayan bir konunun kitaplara dahil edilmesi önerilebilir. Bunun yanı sıra bir konuda araştırma yapabilmeyi hedefleyen ders içeriğinin de bilimsel araştırma teknikleri adı altında ayrı bir ders olarak programda yer almasının uygun olacağı düşünülebilir. İstatistik konusunda kavramlar, semboller, formüller ve ilkeler bilgisini, ilkeleri kavrayabilmeyi ve temel istatistik problemlerini çözebilmeyi hedefleyen temel istatistik adı ile kitaplarda yer almasının yeterli olacağı düşünülebilir. Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuca göre ise “Etkili İletişim Becerileri” ve “Sosyal Beceri Öğrenimi” ile ilgili konularda da düşük düzeyde yüzdeye sahip olduğu gözlemlenmektedir. Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin gelişmesinde iletişim becerilerinin, beden eğitimi etkinliklerinde teknoloji kullanımının ve sosyal bir varlık olarak insanın sosyal gelişimlerinin de önemine değinmenin alanda eğitimlerine devam eden bireylerin çok yönlü gelişimleri açısından önemini ifade etmişlerdir. Son olarak da günümüzde sağlık ile daha çok ilişkilendirilmeye başlanan ve bireylerin yaşam süreçlerini sağlıklı bir sürdürebilmeleri adına, fiziksel aktivite ve rekreasyon kavramlarının da önemi ortaya çıkmıştır. İncelenen kitaplar arasında bu konulardaki yararlanılan kaynakların içeriklerinin yeterli olmadığı ve kaynak tarihlerinin güncel olmadığı yönünde bir bulgu elde edilmiştir. Değerlendirme yapan hakemlerin kitaplardaki düzeltilmesi ya da eksik görülen konuların giderilmesi adına formlara iletmiş olduğu cevaplar yukarıdaki gibidir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Proje içeriğine bağılı olarak araştırma sonuçları göstermektedir ki, kitap içeriklerinin “Araştırma Teknikleri ve İstatistik”, “Etkili İletişim Becerileri”, “Sosyal Beceri Öğrenimi” ve “Rekreasyon ve Sağlık” konularında yetersiz ve eksik kaldığını ve öğrencilerin beden eğitimi ve spor bilimleri alanında akademik gelişimlerinde etkili olabileceği görüşü ortaya çıkmıştır. Bu konularda kitaplara dahil edilecek güncel konular ile çok yönlü bilgi donanımı öğrencilere sağlanarak alanda faydalı olabilmek adına daha somut işlemler yapabileceği düşüncesi benimsenebilir. Bu alanda yapılacak ilgili diğer çalışmalara da kaynaklık edecek olan bu projenin sonuçları beden eğitimi ve spor alanında gelişim ve değişime yönelik önem teşkil etmektedir.

Ayrıca araştırma kapsamında incelenen Türkçe kitapların daha çok birbirine benzer başlıklarda olduğu görülmektedir. İçerik niteliği konusunda ise çeşit ve kapsam yönünden sınırlılığı ve eksikliği göze çarpmaktadır. Ek olarak Türkçe kitapların yazarları genellikle yabancı kaynakları çevirme yöntemini kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Yabancı kaynaklarda ise daha çok hareket, motorik özellikler ve Anatomi – Fizyoloji konuları üzerine yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Son olarak araştırma projesi kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda spor bilimlerinin temelini teşkil eden ders ismiyle örtüşen daha açık ve net ifadeler yer alan bir kitap yazılması önerilebilir. Bu bağlamda odak grup olarak öğrencilerin de görüşlerine başvurarak nitel veri toplama yönteminden faydalanarak yeni araştırmalar dizayn edilebilir.

KAYNAKÇA

- Aksu, M. (2005). “Eğitim Fakültelerinin Değişen Roller ve Avrupa Boyutu”. G.Ü. G.E.F. Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, 22-24 Eylül. Ankara.
- Beydoğan, Ö. (2002). Öğretim Stratejilerindeki Değişmeler ve Öğretmenlerin Değişen Roller. *Çağdaş Eğitim*, 27 (287), 34-39.
- Bircan, İ. (2003). Eğitimde Yeni Yönelimler Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları. Eğitimde Yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Bildirileri Kitabı, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, 44-47.
- Güçlü, N.; Topses, G.; Yel, S.; Korkmaz, A.; Çakmak, M.; Köksal, H. ve Albayrak, F. (2001). Hayat Bilgisi 1-3, Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu (1. basım). (Ed: L. Küçükahmet). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavcar, C. (2003). Alan Öğretmeni Yetiştirme. Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı (pp.81-89), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Oddens, D. A. M. (2004). Kişilik Nitelikleri Açısından Hollanda’da Mesleki Eğitim İçin Öğretmen Eğitimi Eğilimleri. Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmen Eğitimi Uluslararası Konferansı, Ankara, 37-44.
- Sönmez, V. (2003). Eğitimin Tarihsel Temelleri. V, Sönmez (Ed.), Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tepecik, A. (2002). “Sanat Eğitimi Öğretmeni Yetiştirmede Üç Alan Kavramı”. Sanat Eğitimi Sempozyumu, 08–10 Mayıs. G.Ü.G.E.F., Ankara.
- YÖK. (1998). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. YÖK. Ankara <http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen.htm> (Erişim Tarihi 01.11.2016).